

T.C.

İSTANBUL

Şehremaneti Mecmuası

Şehremaneti tarafından ayda bir çıkarılır

Yıl : 6

Nisan 1930

Sayı : 68

Belediye Kanunu

Kanun № 1580

Kabul tarihi: 3 - 4 - 1930

Nesri tarihi: 14 - 4 - 1930

BİRİNCİ FASIL BELEDİYENİN İDARESİ

Belediye

Madde 1 — Belediye, beldenin ve belde sakinlerinin mahalli mahiyette müşterek ve medeni ihtiyaçlarını tanzim ve tesviye ile mükellef hükmi bir şahsiyettir.

Belediye teşkilâtı mecburi olan yerler

Madde 2 — Nüfusu ne miktar olursa olsun kaza ve vilâyet merkezlerinde ve nüfusu iki binden fazla olan yerlerde belediye teşkilâtı mecburidir.

Belediye idaresinin mevdu olduğu makam ve heyetler

Madde 3 — Belediye idaresi, belediye meclisi ile belediye encümeni ve belediye reisi ve muavinlerine mevdudur.

Belediye sınırlarının tahdidi

Madde 4 — Bu kanunun hükümleri başlar başlamaz şimdiye kadar sınırları

atide ihlâl etmemek şartile nazara alınabilir.

69 — Milli iktisadın büyük çareleri, kısmı azamı itibarile bütün devlet idaresinin ruhunda, milli şuurda mündemictir. Devletin bütün kanunları, tedbirleri ve memurları milletin ferdi kuvvetlerini, anlayışını ve yaşayışını kendiliğinden Milli iktisadın ihtiyaçlarını sezer ve ona uymağa çalışır bir zihniyet ve istikamette işlemek, işletmek lazımdır.

tahdit edilmemiş olan beldelerin sınırları aşağıda tarif edildiği şekilde çizilir:

A: Ötedenberi beldeye ait sayılan bütün tarla, bağ, bahçe, çayır, mer'a, zeytinlik, palamutluk, baltalık, otlak gibi yerler sınır içinde kalır.

B: Bir beldenin sınırları derelerden, yollardan veya diğer değişmiyen işaretli yerlerden geçirmek kabil değilse büyük taşlar dikilerek gösterilir.

C: Belde ahalisinden bazı kimselerin başka bir köy veya belde arazisi içinde kalan emlak ve arazisi, sahiplerinin bulunduğu beldenin değil, bu emlak ve arazinin bulunduğu belde veya köy sınırları içinde gösterilir.

D: Ötedenberi müştereken intifa edilen çayır, yayla ve korulardan mer'a ve menba ve tepelerden teamülü ve hile alâkadarların istifade hakları bakidir. Bu suretle belediye sınırları dahilinde kalıp başkalarının hakkı intifaları bulunan bu kabil yerler hakkında sınır kâğıdına şerh verilir.

E: Yukardaki tariflere göre çizilen sınırın geçtiği yerlerin isimleri bu kâğıda yazılmakla beraber sınırın nere-nereleden geçtiğini gösterir bir harita tanzim ettirilir.

F: Komşu köyler ve beldeler ile nizali olan yerler sınır kâğıdında ve haritasında ayrıca gösterilir.

G : Sınır nizaları, meclis mukarreratının tebliği tarihinden itibaren 31 gün zarfında alâkadar tarafın ihtiyar ve belediye meclislerinin müracaatları dinlenmek şartile beldenin sınırmı kat'î ve nihai surette tasdika salâhiyyettar olan makam tarafından halledilir .

H : Sınır kâğıdı ile haritaları, beşinci madde ahkâmı icra edilmek üzere belediyelerce dörder nusha olarak tanzim ve salâhiyyettar mercilere irsal olunup tasdik edildikten ve iktisabı kat'iyet eyledikten sonra bir nushası belediyeye tevdi, ikinci nushası tasdika salâhiyyettar makamca muhafaza, üçüncü nushası Dahiliye Vekâletindeki dosyası meyanına vaz ve dördüncü nushası mahalli tapu dairesine teslim edilir.

Sınırların tasdikı şekli

Madde 5 — Belediye sınırları :

A — Seksen binden az nüfuslu olan beldelerde belediye meclislerinin kararı ve mahalli idare heyetinin mütaleası alındıktan sonra vilâyet idare heyetinin tasdikı ile.

B — Seksen binden fazla nüfuslu beldelerde belediye meclisinin kararı ve idare heyetinin muvafakati ve Dahiliye Vekâletinin inhası üzerine İcra Vekilleri Heyetinin tasdikı ile kat'ileşir.

Tasdik edilmiyen sınır kâğıtları esbabı mucibesile mahallerine iade edilir. Sınırın değiştirilmesine ihtiyaç olursa yeni sınırın çizilmesi aynı usule tabidir.

Sınır ihtilâflarının halli

Madde 6 — Beldeler veya köyler arasında sınır ihtilâfı çıkarsa aşağıda tarif olunduğu şekilde hallolunur :

İhtilâf bir kaza dahilindeki belde ve köyler arasında ise kendilerine mahalli en büyük mülkiye memuru tarafından tahriren vaki olacak tebligat üzerine alâkadar ihtiyar veya belediye meclisle-

lerinin en çok otuz bir gün zarfında bildirecekleri mütaleaları tetkik olunmak şartile kaza idare heyetinin esbabı mucibeli kararı ve vilâyet idare heyetinin aynen veya tadilen tasdikı ile ;

İhtilâf bir vilâyete merbut ve muhtelif kazalar dahilindeki belediye ve köyler arasında ise kezaik kendilerine mahalli en büyük mülkiye memuru tarafından yapılacak tahriri tebligat üzerine alâkadar ihtiyar veya belediye meclislerinin en çok otuz bir gün zarfında bildirecekleri mütaleaları tetkik olunmak şartile vilâyet idare heyetlerinin kararı ve vilâyet umumi meclisinin tasdikı ile kat'î surette hallolunur .

Belde veya belde aksamının ayrılması veya başka parçaların belde ile birleşmesi

Madde 7 — Bir beldenin bazı aksamının beldelerden ayrılarak ayrı belediye idaresine tabi bir belde haline geçmesi veya diğer komşu belde veya köylerin sınırı dahiline ve yahut bir belde ile komşu olan köy veya köylerin veya aksamının belde hududu dahiline girmesi aşağıda tarif edilen şekilde olur :

Bir beldeden ayrı bir belediye idaresi tesis edilecek belde kısmında sakin belediye müntehiplerinin lâakal yarısından fazlasının imzalı mazbatalarile talebi ve yahut vali tarafından görülen idari lüzum üzerine ayrılacak belediye kısmı ile diğer bir yere iltihak edecek ise iltihak edeceği belde veya köy belediye ve ihtiyar meclisleri müntehiplerinin reyine müracaat olunur .

Bunun için Vali kaza veya kazaların idare heyetlerinden üçer zat seçerek bir tahkik heyeti teşkil eder. Tahkik heyeti en az on beş gün evvelinden tayin ve ilan edeceği günde alâkadar belediye veya köyün tayin edilecek bir maha-

linde rey vermeğe davet eder. (Reyler belediye intihabatındaki usul ve şeraitte tevfikân alınır.) Tahkik heyetinin mazbatası üzerine vilâyet idare heyetinin vereceği karar Şûrayı Devlete tevdi olunur. Şûrayı Devletçe bu iftirakın nafi olduğuna ve belde veya köy varidatının kendisini idareye, imara kâfi bulunduğu karar verdiği takdirde Reisicümhurun tasdikına arz olunur.

Mahalleler ihdası, ilgası, isimlerle hudutlarının tayini

Madde 8 — Bir belediye sınırı içinde mahalleler ihdası, ilgası, birleştirilmesi, isimlerle hudutlarının değiştirilmesi belediye meclisinin ve mahalli idare heyetinin kararı ve valinin tasdiki ile icra edilir .

Belediye isimlerinin değiştirilmesi

Madde 9 — Bir beldedın isminin değiştirilmesi belediye meclisinin ve vilâyet idare heyetinin kararı üzerine Şûrayı Devletin mütaleası almarak İcra Vekilleri Heyetinin tasdiki ile yapılır .

Belediye şubeleri teşkili

Madde 10 — Nüfusunun arazi üzerinde tekâsüfû itibarile muhlef kùmelerden müteşkil olan beldelerle nüfusu seksen bini geçen beldelerde belediye şubeleri teşkili caizdir . Belediye şubelerinin teşkili veya ilgası, hudutlarının tesbit ve tadili aşağıda tarif edilen şekilde olur.

Belde dahilinde şube haline geçmesi istenilen belde kısmında sakin belediye müntehiplerinin en az yarısından fazlasının imzalı bir talebi veya belediye meclisinin müracaatı ve teklifi üzerine en büyük mahalli mülkiye memuru o dairedede intihap hakkını haiz halkın reyine müracaat edilmesini kaza idare heyetine icra ettirir . İdare heyeti on beş gün evvelinden tayin ve ilân edeceği günde

şube haline geçecek belde kısmı mün-tehiplerile mütebaki müntehipleri belde-nin muayyen bir mahallinde rey vermeğe davet eder (Reyler belediye intihaba-tındaki usul ve şarta tevfikân alınır) . İdare heyeti reylerin neticesini mazbata ile tesbit eder ve doğrudan doğruya valiye gönderir. İdare heyetinin maz-batası üzerine vilâyet idare heyetinin vereceği karar, Şûrayı Devletin müta-leası ve İcra Vekilleri Heyetinin tasvibi üzerine, Reisicümhurun tasdiki ile icra edilir .

Bir veya birkaç köy veya mahallenin birleşerek belediye idaresi tesis etmesi

Madde 11 — Bir köyün münferiden veya aralarında fasılasız arazi itibatı olan birkaç köy veya köy mahallerinin birşerek bir belediye idaresi tesis etmeleri için nüfusları memnunun iki binden fazla olaması ve köy veya ihtiyar meclisi müntehiplerinin en az nısfından fazlasının bir mazbata ile mahallin en büyük mülkiye memuruna müracaat etmesi ve belediye idaresi tesisi için kâfi varidata malik bulunmaları muktazidir. Bu şeraiti haiz oldukları takdirde yedinci madde ahkâmı tatbik olunur .

4 , 5 , 6 , 7 ve 10 uncu maddelerdeki kararların tatbiki

Madde 12 — 4 üncü , 5 inci , 6 ncı , 7 inci ve 10 uncu maddelerde bildirilen kararlar, kat'ileşme tarihini takip eden mali senenin başlangıcından itibaren tatbik olunur. Tatbikından en az bir ay evvel mahalli en büyük mülkiye memuru tarafından gazetelerle ve diğer vasıtalarla ilân olunur .

Hemşeri hukuku

Madde 13 — Her Türk, nüfus gütüğüne yerli olarak yazıldığı beldenin hemşerisidir. Hemşerilerin belediye işle-

rinde reye, intihaba, belediye idaresine iştirake ve belde idaresinin devamlı yardımlarından istifadeye hakları vardır.

Belde sınırı dahilindeki şahısların vazifeleri

Madde 14 — Belediye sınırı içinde oturan, bulunan, ilişiği olan her şahs belediyenin kanununa, nizam ve talimatına müstenit emirlerini, hükümlerini tutmak, yapmak, resim ve harç, ücret ve aidatlarını vermekle mükelleftir.

İKİNCİ FASIL

Belediyenin vazifeleri

Madde 15 — Belediyelerin kanunlar ve nizamnamelerle muayyen hukuku, buna mukabil beldelerin ve belde halkının sıhhat, selâmet ve refahını temin, intizamını hâlelden vikaye maksadile yapacağı vazifeleri vardır.

Bu vazifeler aşağıda yazılanlarla, ayrıca kanun ve nizamname ve talimatnamelerle muayyen hususlardır:

1 — Umuma açık olan yerlerin temizliğine, intizamına bakmak;

2 — Yenilecek, içilek ve umumun sıhhatine müteallik kullanılacak şeylerle yerlerinin, mahsus kanun, nizamname veya talimatnamesine tevfikân murakabesi;

3 — Umumun yiyip içmesine; yatıp kalkmasına, taranıp temizlenmesine, eğlenmesine mahsus lokanta, birahane, gazino, kahvehane, kiraathane, meyhane han, otel, hamam, sinema, tiyatro, bar, dansing ve emsali yerlerin ve bu mahallerde satılan ve kullanılan şeylerin temizliğine, sıhhiğine ve sağlamlığına dikkat etmek ve kanun ve talimatname mucibince bu gibi yerlerin işletilmeleri için gece ve gündüz açık kalmalarına ve inzibati esbaba nazaran zabıtaca verilecek ruhsat üzerine sınıflarına ve tarifelerine göre bunlar için rusatname

vermek ve açık ve kapalı bulunacağı saatleri mahallî hükûmetinin de muvafakatını aldıktan sonra tayin eylemek, ücret tarifelerini tetkik ve tasdik etmek ve bu gibi yerlerde işi çeviren ve çalışanların ehliyet ve sıhhatleri müsait olup olmadığına göre işlemlerine izin vermek veya menetmek;

4 — Salgın ve bulaşıcı insan ve hayvan hastalıklarının önüne geçmek ve yayılmasına mâni olmak için mahsus kanun, nizamname veya talimatnameleri mucibince tatbik edilen tedbirler hakkında hükûmet teşkilâtile birlikte çalışmak;

5 — Ölenleri muayene etmek ve gömülmesine ruhsat vermek ve belediyelerce gösterilen mezarlıklardan başka yerlere ölü gömdürmemek, ücretli ücretsiz olan cenazeleri fenni şartlar dahilinde teşhiz, tekfin ve nakletmek, gömmek ve belediye mezarlıkları ve fenni cenaze yıkamak yerleri tesis ve idare etmek ve hayvan ölümlerini yakdırmak veya gömdürmek;

6 — Sıhhi şartları cami belediye salhanesinden başka yerlerde kasaplık hayvan kestirmemek;

7 — Belediye depolarından başka yerlerde kanun ve nizam ve talimat ile muayyen miktar haricinde kabili iştiâl ve inifak maddeler bulundurmamak, Buna riayet etmeyenlerin mallarını belediye deposuna kaldırmak ve satıldığına nisf bedelini ceza olarak belediye almak;

8 — Mürebbiye, sütüne, hizmetçi, aşçı, çamaşırcı, uşak, hamal, şoför, arabacı, kayıkçı, berber, mevaddı gıda-ıye satıcısı, süthanelerde hizmet edenlerle süt satanlar ve emsali ve halk ile temas eden hizmet erbabı işçilerin sıhhi ve fenni muayenelerini yaptırmak, ehliyet ve sıhhat vesikaları alanların işlemlerine

izin vermek ve bunları daima tescil ederek müseccel olmıyanları menetmek (kayıkçıların etliyetini tayinde mahalli liman reislerinin mütalaası ahnacaktır) ;

9 — Belediye sınırı dahilindeki deniz, göl ve nehirlerde belde sınırı dahiline munhasır olmak üzere, seyrüsefer eden istimbót, motörbot ve her nevi kayık, mavuna ve salapurya gibi denizdeki ufak nakliye vasıtalarile hususi sandal ve kayıklar ve karada belediye sınırı dahilinde umuma mahsus mahallerde seyrüsefer eden yük ve binek araba ve hayvanları ve otobüs, otomobil ve emsali (şimendiferden maada) nakliye vasıtalarının sağlamlığına, temizliğine dikkat ederek bunların azamî haddi istiabisini ve tahammül derecelerini ve sınıflarını ve numaralarını tayin ve işletenlerin ehliyet ve sıhhatlarını murakabe ve ücret [tarifelerine riayetlerini temin edecek tedbirler ittihaz etmek ve icabında bunları bizzat temin ve idare eylemek ve mevzu kanunlar mucibince salâhiyettar dairelerden verilen vesikalara müsteniden işlemelerini ruhsata bağlamak.

(Deniz vasıtalarının haddi istiabisini ve sağlamlığını tayinde mahalli liman dairesile ticaret müdürlüklerinin mütaleası alınır.)

Beldeler veya beldelerle köyler arasında seyrüsefer eden yük ve binek araba ve hayvanları ile otomobil, otobüs ve kamyonların sağlamlığına, temizliğine dikkat ederek bunların azamî haddi istiabisini ve tahammül derecelerini tesbit ve sınıflarını, numaralarını tayin ve işletenlerin ehliyet ve sıhhatlerini murakabe etmek bu vesait sahiplerinin daimi ikametgâhlarının mensup olduğu kaza belediye idaresine aittir.

10 — Umuma ait yerlerde gelip geçmeğe, nakliye vasıtalarının işlemesine engel olacak, geçenlere zarar veya rahatsızlık verecek veya kaza çıkaracak ve beldenin umumi temizliğini bozacak şeyleri kaldırmak, nakliye vasıtalarının nevi ve cinsine göre belde dahilinde azamî ve asgarî sür'atini ve işleyeceği ve işlemeyeceği, duracağı, yavaş gideceği yerleri tayin ve seyrüsefer tarifelerini tanzim ve ilân ve umumi intizamı temin etmek, beynelmîlel otomobil seyrüseferlerinin talimatnamei mahsusuna tevfikân belediye sınırı dahilinde seyrüseferine muktazi işaretlerin vaz'ı ile bu otomobille şöförlerin haiz olmaları lâzım gelen evsafı tetkik etmek ;

Denizlere ait yerler için mahalli liman idaresinin mütaleası alınır .

11 — Yol , meydan , pazar , iskele, köprü ve nehirler gibi umuma ait yerlerden ve denizlerden bir kısmını mürur ve ubur ihtiyacını tazyik etmeyecek surette ve muvakkaten her hangi bir ameliye için işgal veya istimal edecekler için izin vermek ve ruhsatsız işgalleri menetmek ;

12 — Alelûmum inşaat tamir ve ilâveler için kanun mucibince ruhsat vermek, kanunsuz veya ruhsatsız başlanan ve yapılmakta olan inşaatı men ile hususi kanunların hükümlerini tatbik ve kazalı binaları ve baca ve duvarları yıktırmak, arsalarla yangın yerlerindeki kuyu ve çukurları kapattırmak veya tehlikelerini refetmek.

13 — Umumun selâmet, sıhhat ve huzur ve istirahatine tesiri melhuz olan imalât, istihsalât, müdehharat ve tesisatın yerlerini; harman, kabristan, pazar, gaz depoları, kömür depoları ve süprüntülük mevkilerini ve şartlarını evvelden tesbit ve ilân etmek ve ona göre ruh-

sata bağlamak (belediye yeniden yapı-lacak umumi ahır ve samanlıkların yerini tayin ve mevcut olanları sıhhi takyidlere tâbi tutar) :

14 — Kanun ahkâmına tevfikân başı boş hayvanları tutmak, muhafaza etmek, belde dahilinden geçecek hayvan sürü-lerinin gelip geçeceği yolları ve yayılma gidecek hayvanların toplanacağı yerleri tayin ve tahdit etmek :

15 — Aleni müzayedeli gayri resmi satışları murakabe etmek, umumi yer-lerde toptan satılan ve tartılacak, ölçü-lemek şeyleri kanun ahkâmına tevfikân tartmak ve ölçmek ve bilcümle tartı ve ölçüler alât ve edevatını ayarlamak, damgalamak ;

16 — Belediye'nin azami fiât ve üçürat tarifelerine ve narhlarına riayeti temin etmek;

17 — Dilencileri dilenmekten men-edecek tedbirler almak;

18 — Bırakılmış ve bulunmuş ço-cukları, delileri, dalanmış ve kudur-muşları, sokakta bayılanları, kazaya ve afete uğrayanları koruyup gözetmek;

19 — Belediye kanun, nizam ve yasaklarına uymayan, kanunen, ruhsata tâbi iken ruhsatsız yapılan, beldenin selâmet, iltizam, sıhhat ve huzurunu ihlâl eden şeylere meydan vermemek ve bunları menetmek;

20 — Hafta tatili kanunundan istifade etmek isteyenlere izin vermek;

21 — Belediye hududu dahilinde orman, tarla, harman, bağ, bahçe, koru, çayır ve mer'aları ve alelâmun araziyi hasardan muhafaza etmek;

22 — Yangın vukuunu menedecek tedbirleri almak, ateşe karşı ihtiyat için umuma açık yerlerde, imalâthane ve fabrikalarda ve her dükkânda bulundurulacak tertibatı ve vesaiti tayin ve ilân

ile ihzar ve ifa ettirmek, yangını tara-sut, ihbar ve istilbar için lâzım gelen tesisat ve teşkilâtı yapmak, itfaiye tu-lumba takımlarını ve tekerlekli itfaiye vesaitini her an ihtiyaca yarar halde bulundurmak, beldeyi tehdit edecek orman yangınlarına karşı kazma, kürek, balta ve saire gibi vesaiti itfaiye bulun-durmak, beldenin icap eden mahallerinde itfaiye havuzları, sarnıçları yaptırmak ;

23 — Sokak, meydan, iskele, köprü, pazar, yerleri gibi umumi mahalleri daima temiz tutmak, yıkamak, temiz sularla sulatmak, kışın çamur ve karları ve buzları kaldırtmak ve geçenlerin kaymamasını temin eylemek ;

24 — Umumi ve hususi yerlerin süprüntülerini muntazam ve fenni vasi-talarla toplatmak, kaldırtmak ve ifna etmek ;

25 — 28 nisan 1926 tarih ve 831 numaralı sular kanunu mucibince su getirtmek, suları sıhhi ve temiz tutmak;

26 — Belediye hududu dahilindeki müşterek bağ, bahçe, tarla ve bostan-ların müşterek su kanallarını temizletti-rmek, bozulan yollarını tamir ve bu husustaki masrafları alâkadarlardan tahsil etmek ;

Bahçe, tarla, bostanların ve umumi yerlerin su birikintilerini kurutmak ve kurutturmak, umumi ve hususi havuz-ların sularını şartlara uygun suretle vakit vakit değiştirmek ve tazelettirmek ;

27 — İhtiyaca göre umuma mahsus ücretli ücretsiz halâlar yaptırmak ;

Umumi ve hususi binalarda yapı-lması mecburi olan halâların sıhhi şartlara uygun olmasını temin ettirmek ;

28 — Umumun yiyeceği, içeceği ve kullanacağı şeylerin satıldığı ve muhafaza olunduğu mahallerin, umumun içinde yatıp kalkacağı, barınacağı veya bineceği

çalışıp işleyeceği ve ya hayvanlarını koyacağı yerlerin sıhhi şartlara uygun olmasını temin etmek ;

29 — Kanun ve belediye kararlarının mecburi tuttuğu ahvalde veya ihtiyari olarak müracaat vaki olduğu takdirde insan, hayvan, eşya ve emlak hakkında harçlı harçsız , tıbbi, baytari, fenni muayeneler , kimyevi ve bakteriyolojik tahliller yapmak ve şeraiti sıhiye raporu vermek ;

30 — Beldenin harita, kadastro ve müstakbel şekil plânlarını yaptırmak ve en az beşer senelik bir mesai imar programı hazırlayıp tatbik etmek ;

31 — Beldenin sokak ve meydanlarını plâna ve programa uygun olarak tanzim ve ıslah etmek , sınıflarını, isimlerini, numaralarını tayin etmek , buna göre ağaçlamak , döşemek , aydınlatmak süslemek, dürecak, sığınacak, dinlenecek yerler yapmak ve eyi bir halde bulundurmak ;

32 — Beldenin plâna ve programa uygun , 13 mayıs 1926 tarih ve 839 numaralı kanuna ve diğer hususî ahkâmı tevfikân lağım ve çukurlarını inşa ve tamir etmek ve ettirmek ;

33 — Halk için kütüphane ve okuma salonları açmak, belediye bahçeleri, oyun ve spor yerleri yapmak, belediye koruları yetiştirmek , bunları korumak ve işletmek (bu işler için kâfi mütehasıs bulunmayan belediyelere alâkadar mahallî daireleri yardım eder) ;

34 — Fakir ailelerin ikiz çocuklarına alelûmum öksüz, fakir, kimsesiz çocuklara para, hekim, ilâç, yeme, giyinme, barınma, tahsil, terbiye cihetlerinden yardım etmek, fakir hastalara meccanen bakmak, ilâç vermek, fakir cenazelerini meccanen kaldırmak, alil, işten âciz

olupta bakacak kimsesi olmıyanlara bakmak ;

35 — Alelûmum belediyelere ait suları , çeşmeleri , sebilleri , harkları , havuzları, su taksim yerlerini, hazinelelerini, kaynaklarını tanzim ve idame etmek ;

36 — Belediye sınırı dahilinde umuma mahsus iskele, rıhtım ve köprüleri plâna göre inşa ve idame etmek ;

37 — Yangın yerlerini ve mahalle haline betirilecek yerleri kanun dairesinde tanzim ve imar etmek ve alelûmum inşaat, tamirat ve ilâvat plânlarını kanuna tevfikân tetkik ve tatbik etmek ;

38 — Alelûmum smai müessese ve fabrikaların, elektrik, tenvirat ve tesisatının, makine ve motör ve inbiklerinin kazan, ocak ve bacalarının gerek ilk önce ve gerek sonradan muttariden ve muntazaman fenni muayenelerini icra etmek, etrafındakilerin sıhhatları huzur, rahat ve malları üzerine fena tesir icra edip etmediklerini tetkik etmek, zararlarına mâni olmak .

39 — Kanunun mecburi tuttuğu ahvalde veya ihtiyari olarak müracaat vuku bulduğu takdirde her nevi inşaat ve tesisat için muayenei fenniye raporları ve şahadetnameleri vermek ve yahut mezkûr tetkikatı yapacak müesseseye malik değilse en yakın bir müessese vasıtasile bu işleri temin etmek ;

40 — Kanuna tevfikân fenni ve sıhhi mezbaha ve teferruatından madut olan barsakhane ve saire yapmak ve işletmek ;

41 — Belediye gaz ve her nevi müştail maddeler depoları yapmak ve işletmek ;

42 — Meydan ve pazar yerleri yapmak .

43 — Ekmeğe, ete, doğrudan doğruya ve kat'i lüzum halinde bunlardan maada havayıcı zaruriyeye mahalleri idare heyetinden tasdik edilmek şartile azamî fiat koyabilmek ve icabında ihtikâra mâni olmak için havayıcı zaruriyeye müteallik mevat alım ve satımı ve bunlardan stok yapmak ve hayatı ucuzlatacak tedbirler itihaz etmek ;

44 — Meydan, cadde ve sokak gibi umuma ait yerlerde ilân işlerini idare etmek .

45 — Yetimhane, acezehane, doğum ve emzirme ve mecburi olarak meccanî doğum evleri tesisat ve teşkilâtı ve mahalleri Sıhhat vekâletince tayin ve tasdik edilmek şartile; tımarhane, fennî tebhirhane ve tathir istasyonları vücade getirmek ve işletmek ;

46 — Yarış yerleri yapmak ve işletmek ;

47 — Kanuna göre doğrudan doğruya veya alâkadar tarafından müracaat üzerine gaz, su, elektrik sarfiyatını müşîr saat ve aletleri veya taksimetrelere teftiş etmek ;

48 — Yersiz, yurtsuz olanlara iş bulmak, bunlardan garip olup çalışmayanları memleketine göndermek, kimsesiz kadın ve çocukları korumak ;

49 — Belediye varidatını tahsil etmek ;

50 — Belediye hizmetleri için iktiza eden masrafları tesviye etmek ;

51 — Belediye emval ve akaratını idare etmek ;

52 — Sıhhi muavenet ve imdat merkezleri yapmak ve işletmek ;

53 A: Plân ve tesisatı ve mahalleri Sıhhat ve İctimai Muavenet Vekâletince tasdik edilmek şartile beldenin ihtiyacile mütenasip ücretli, ücretsiz belediye hastanesi .

B: Ehli hayvan hastalıklarının tedavisi için hayvan hastanesi tesis etmek ve işletmek ;

54 — Gençler için mahallin ihtiyacile mütenasip sitadyomlar tesis etmek ve işletmek ;

55 — Belediyeye ait eğlence yerleri tesis etmek ve işletmek ;

56 — Belediyeye ait ılıcaları işletmek, deniz hamamları ve her nevi yıkanma müesseseleri açmak, açılmasına ruhsat verilenlere nezaret etmek ;

57 — Eczanesi olmayan yerlerde hususî kanununa tevfikân eczane açmak, fakirlara parasız veya ucuz ilaç vermek, ücretli ücretsiz muayenehane, dispanser vücade getirmek, fakirler için meccanî doğum yardımını temin etmek üzere Ebe istihdam etmek ;

58 — Her nevi et, yağ, balık, zeytinyağı, peynir ve sebze ve meyva, turşu, tuzlu balık gibi muhafazası ve satılması sıhhi ve baytari şeraite tabi yenilecek şeylerin müzayedeli, müzayedsiz toptan alım ve satımının muayyen mahallerde ve belediye nezareti altında icrasını temin için haller tesis ve idare etmek (borsa muamelâtı cereyan eden mahallerde borsaya tabi mevat hakkında hususî kanun ahkâmı tatbik olunur) ;

59 — Belediye tiyatrosu, sinaması, belediye oteli ve gazinosu, halk müzeleri ve hayvanat ve nebatat bahçeleri yapmak ve idame etmek ve yaptırıp işletmek ;

60 — Borsa bulunmayan yerlerde zahire pazarları ve arhıyeler yapmak ve işletmek ;

61 — Buz fabrikası, sıhhi kar kuyuları, soğuk hava mahzenleri, umumi su depoları, belediye süthaneleri yapmak ve işletmek ;

62 — Mahrukat pazarları ve ardiye-leri yapıp idare etmek ;

63 — İktisat Vekâletinin müsaadesi alındıktan sonra mahsulât ve masnuat sergi ve panayır yerleri ve müzeleri kurmak ve işletmek ;

64 — Mezat salonları açmak ve işletmek ;

65 — Belediye un ve inşaat malzemesi fabrikaları vücade getirmek ve idare etmek ;

66 — Belediye fırınları yapmak ve işletmek ;

67 — Belediye müessesatının muhafazası altında bulunan emtea üzerine itibar ve ikraz muamelesi yapacak müessesat vücade getirmek ;

68 — Ucuz belediye meskenleri yapmak ve belediye namına inşaat yaparak icar etmek, belediyenin inkişaf ve tevessüe müsait mahallerinde arazi alarak yeni plâna göre tanzim etmek ve yeniden inşaat yapmak isteyenlere satarak ihtikâra mâni olmak .

69 — Fakirler için yatı evleri yapmak ve idare etmek ;

70 — Şefkat, tasarruf, memurin ve müstahdemini belediye tekaüt sandıkları tesis ve idare etmek ve şehir bankaları açmak ;

71 — Muhtacin için iane sandıkları tesis ve idare etmek ve emvali menkule terhin sandıkları tesis etmek ;

72 — Zabıtai belediye memuru, belediye fen memuru, yapı kalfası ve yapıcı ve muhtelif meslek ustaları gibi bel lenin ve belediye idaresinin muhtaç olduğu meslekler erbabı yetiştirmek üzere kurslar, dersler, gece ve hafta tatili günü dershaneleri ve ikmâl ve cırak, ev kadını mektepleri açmak ve idare etmek ;

73 — İşçiler, san'at ve mesai erbabı ve alelümum müstahdemler için iş ka-

lemeleri ve idarehaneleri tesis ve idare etmek, edeceklerde ruhsat vermek ;

74 — Seyrüseferleri tanzim için talimatnameler yapmak,

75 — Fenni ve sıhhi umumi çamaşırhaneler yapmak ve yahut yapılmasına izin vermek ve bunları murakabe etmek ;

76 — Fabrika ve iş evlerinin, amele ve meskenlerinin sıhhi teftişlerini yapmak (bu teftiş, Devlet demiryolları için idarenin müfettişleri ve imtiyazlı şirketler için de hükûmet tarafından mansup komiserler marifetile yapılır) .

Belediye vazifelerinin varidata göre belediyelere tevdi

Madde 16 — 1 : 15 inci maddenin 1-39 , 41-44 , 47-52, 56, 57, 74, 76 ncı fıkralarda sayılan vazifeler her belediye için ;

2 — 15 inci maddenin 40 ve 58 inci fıkralarda izah olunan vazife, varidatı elli bin liradan fazla belediyeler için ;

3 — 15 inci maddenin 45 ve 53 üncü fıkralarda izah olunan vazifeler, varidatı iki yüz bin liradan fazla belediyeler için ;

4 — 15 inci maddenin 46 , 54 ve 55 inci fıkralarda izah olunan vazifeler, varidatı beş yüz bin liradan fazla belediyeler için mecburidir.

İhtiyari vazifeler

Madde 17 — 15 inci maddenin 59-73 üncü fıkralarında tadat edilen vazifeler belediyeler için ihtiyaridir .

Mecburi vazifelerin ifası için fasarruf

Madde 18 — 16 ncı maddenin birinci fıkrasının 5, 22 ve 25 inci numaralarında yazılı olanlarla bu maddenin 2, 3 ve

4 üncü fıkralarında yazılan mecburi vazifeleri ifa için vazifedar olan belediyenin varidatının en az yüzde onu tahsis ve tasarruf edilmek şartile en çok on beş şene zarfında muktazi tesisat vücade getirilir .

Belediyelerin hakları, salâhiyet ve imtiyazları

Madde 19 — Belediyelerin hakları, salâhiyetleri ve imtiyazları şunlardır ;

1 — Belediye idareleri kanunun kendilerine tahmil ettiği vazife ve hizmetleri ifa ettikten sonra belde sakinlerinin müşterek ve medeni ihtiyaçlarını tesviye edecek her türlü teşebbüsâtı icra ederler .

2 — Beldenin ve belde halkının sıhhat, selâmet ve refahını temin ve intizamı beldeyi haleden vikaye maksadile kanunların bahşettiği salâhiyete müsteniden emirler vermek ve belediye yasakları koymak ve infaz ettirmek, hilâfında hareketleri görülenleri cezalandırmak ;

3 — Kavanini mahsusa mucibince belediye vergi ve resimlerini tarh ve tahsili emval kanununa tevfikân cıbayet etmek ;

4 — Müktesep haklara hâlel gelmek üzere belediye sınırı dahilinde ;

A — Doğrudan doğruya yapılmak ve işletilmek şartile su, havagazı, elektrik, tramvay teşisâtı kurmak ve işletmek , göl, nehir, görfez ve sevhili mütecavire vapurları nakliyatını deruhte ve ifa etmek belediyelerin hakkıdır (ancak belediyeler bu işlerin tesis veya işletilmesi için müddeti kırk seneyi tecavüz etmemek ve şeraiti devletçe müttehaz kaidelere muvafık olmak üzere imtiyaz da verebilirler) ;

B — Teşithane tesisâtı ve çöpleri , paçavra ve kemikleri toplamak teşkilâtını idare etmek ve ettirmek ;

5 — Belediye sınırı dahilinde muayyen mevkiler arasında otobüs, omnibüs gibi yolcu ve yük başına ücret alan nakliye vasıtalarının işletilmesine ve hususi mahiyette elektrik tesisâtı gibi işlerin yapılmasına ve umuma ait suların ihtiyaçtan fazlasının hususi istihsalâtta kullanılmasına inhisarı tazammun etmek üzere ruhsat vermek ;

6 — Belediyeye ait hizmetlerin ifası zımında şahsı hükmi sıfatile belediye sınır dahil ve haricinde menkul ve gayri menkul mallara tasarrufa, beyi ve şiraya icar ve isticar, ikraz ve istikraza, teberruatın kabulüne , emsali nukut ve taahhüdâtı medeniyeyi ifaya ve davaya ve sulh ve ibraya ehil olmak ;

7 — Belediye daire ve şubeleri , bahçeleri , umuma ait akar olmayan açık ve kapalı mahalleri emlak vergisinden müstesna olmak, belediye vergi ve resimleri ile hidematı ammeye muhtas ve akar olmayan emval ve eşyası üzerine haciz konulmamak ;

8 — Belediye emvalini zimmetine geçirenler , Devlet emvalini zimmetine geçirmiş olanlar hakkındaki ahkâma tâbi olmak ;

9 — Belediyece alınacak , verilecek menkul ve gayri menkul emvalin muhayaası, fûruhtu, mübadelesi, icarı, imarı, müzayede, münakasa ve ihalesi , usulü muhasebesi, tanzim edilecek nizamnamelere tâbi olmak .

Belediye bu haklarını ve salâhiyetlerini kanunların vazı ettiği kuyut ve şerait dahilinde kullanır .